

Pirjo Hassinen Filosofin vaimo

Jos olisin nainut kalastajan, tuoksuisin mereltä.

Tämä lause puski unen läpi, kun heitetydyin sängylle miettimään tätä kolumnia. Herättyäni kerroin leikilläni miehelleni, miten aion aloittaa. Unessa kaikki oli ollut selkeää ja mutkatonta kuin ”Hullunkuriset perheet”-pelikorteissa, joissa miehen ammatti ja asema määrittää paitsi vaimon, myös jälkikasvun statuksen aina ulkoasua myöten.

Miehen reaktio oli yllättävän tyly. Miksi hemmetissä menisin antamaan itsestäni kuvan, että olen jotenkin Toinen, ja että suhteeni filosofiaan muodostuisi miehen kautta? Minähän olin sentään opiskellut filosofiaa lähes pääaineena, ja minua oli houkuteltu laitoksella – silloin muinoin – keskittymään siihen tosimeleessä.

Mutta kun tämä on kolumni joka ei minulle tyypilliseen tapaan ole kolumni, vaan lähellä fiktiota. Jokainen leikillinen, päivänpoliittinen, ironinen kommentti, jonka kirjoitan lehtiin, väreilee levottomasti pintansa alla: fiktion houkutuksen valtaisa paine vääntää kolumnitkin kertomuksiksi, välähdyksiksi maailmasta, jossa joku – joku muu kuin minä! – ajattelee.

Siksi sanon heti kärkeen: minä itse en ole filosofi, minun mieheni on. Tässä tapauksessa se ei ole Toiseksi jättäytymistä, vaan minulle ainoa ja sopiva tapa lähestyä filosofiaa, elää sen helmassa.

Filosofin vaimoa karmaisee ajatus, että hänen puolisonsa olisi jotain muuta kuin on. Mistä silloin puhuttaisiin kotona? Jos elämänkumppani olisi vaikkapa lääkäri. Tai taloustieteilijä. En voi edes kuvitella.

Kun nyt puhun filosofista, en tarkoita tointa tai virkaa yliopistossa, vaan intohimoa. Harvalla filosofin vaimolla on sellaista miestä kuin minulla. Täysiveristä ajattelijaa, joka solullaan älyllisesti suuntautunutta ihmistä, jonka intellekti ei koskaan lepää. Joskus se on piinallistakin, mutta siitä tuonneppana.

Aikoinaan yliopistossa kaikkein nautinnollisimpia

olivat filosofian luennot. Suomen Ateenassa – silloin kun sitä vertausta sopi vielä käyttää – istuttiin kuuntelemassa Matti Juntusen, Lauri Mehtosen ja Reijo Wileniuksen puhetta. Kuka niillä luennoilla muka istui pää nauhurina, tallentamassa tärppejä seuraavaan tenttiin?! Kuunteleminen ei suotta ole ollut säkenöivän älyn ja mieltä kiihottavan retoriikan ylytys ja täydentävä pari. Ihan niin kuin oikea kirjailija ei kirjoita riviäkään ilman tekstiä odottavaa lukijaa, filosofi ylittää itsensä vasta elävän yleisön edessä.

Kuuntelija ei ole passiivinen. Vaikka yleisö istuusi hiirenhiljaa, pinnan alla kohisee. Joskus toivoisi että luentoyleisö eläisi kuin jalkapallopelissä, huutaisi ja tekisi riemukkaita aaltoja...

Juntusen, Mehtosen ja kumppanien aikaan ääneen pääsi tentissä, kun sai antaa kynänsä laulaa. Mutta kun on naimisissa filosofin kanssa, saa olla olemukseltaan sitä, mitä oikein hyvä kuuntelija on: vastaväittäjä, yllyttäjä. Panokaveri.

Meillä se menee näin: kesken arjen, joskus latteidenkin päivien ja ruutiinipuhien mies alkaa puhua. Olen juuri lukenut hänelle iltasanomista jonkin uutisen, ja kääntelen television ääressä sivuja.

Minua väsyttää, mutta mies sanoo jotain virkistyneenä. Sukeutuu keskustelu. Päivällisen sakeuttamassa päänupissani vapautuu endorfiineja tai jotain. Tissimissin seksisotkut saavat näkökulman, joka liikauttaa koko olohuoneen tunnelman suuntaan, joka on pois tylsistymisestä, ärtyisyydestä, kuolemasta. Jokainen keskustelu, jonka me käymme, vetää minua pois päin kuolemasta! Siitä nutistavasta itseksenessä, johon kaikki keskiikäiset työstä ja statuksesta riippumatta vähän väliä vajoavat, uppoavat kuin väljään suonsilmäkkeeseen.

Ja mitä minussa tapahtuu! Hänen jokainen sanansa kimmauttaa minussa kipinöitä. Alan puhua, keksiä näkökulmia ja formulointeja, jotka lyövät hänet ällikällä. ”Kirjoita tuo muistiin”, mies hokee ehtimiseen, kun

minusta pulppuaa oivalluksia. Nousen sohvalta ja haen muistikirjan, ja kun katson miestäni, näen hänessä kaikkien niiden katseet, joita tapaan, ja jotka kiittävät minua kirjoistani.

Meidän suhteemme on pian kolmekymmentä vuotta perustunut siihen, että me ruokimme toistemme tulta. Kaiken kinastelun ja ärhentelynkin keskellä se on säilynyt aina jotenkin pyhänä: kyky innostua toisen puheesta, hinku kunnioittaa tuota, joka takaa elämän arjelle laadun. Ilman häntä kuolisin, kuivuisin kokoon kuin lattialle pudonnut rusina,⁷ ja niin hänellekin tapahtuisi ilman minua.

Joskus filosofin kanssa on ärsyttävää elää. Hän ei kovinkaan kauan jaksaa pysytellä ”pinnallisessa”, vaan herättää keskustelun silloinkin, kun toinen ei tosissaan jaksaisi. Lapsikin hermostuu siihen joskus. Isä tietää liikaa, taustoittaa ja valistaa, sivistää 16-vuotiastaan tämän raivokohtauksiin asti. Filosofit voi olla herkkä ottamaan nokkiinsa. Ja hajamielinen, pinnallisen

perusteellinen ja hidas imuroija. Joskus vaimon tekisi mieli hakata miestä imurin putkella, kun pölypallerot pyörivät yhä jaloissa miehen löydettyä kesken kaiken netistä jotain kiinnostavaa Kierkegaardista, Adornosta, Žižekistä!

Filosofilla on oma käsityksensä maailmasta, sen ontologiasta. Se ei heijastu kirjoihini, siihen ”kielellisen käänteiden jälkeinen uusi ontologinen käänne” on jotain aivan liian spesifiä. Mutta minä ymmärrän sitä puhetta, niin kuin ihmiset hänen intellektuaalisessa ympäristössään ymmärtävät. Siitä minun on syytä olla ylpeä. Se alue minussa ei ole haihtunut minnekään.

Miestäni ei haittaa, että muulle maailmalle hän on lähinnä ”kirjailijan mies”. Korttipakan voisi helposti kuvittaa kummin päin vain, vaimosta tai miehestä käsin. Riippuu kai siitä, kumman vuoro on sanoa ”minä rakastan sinua”.

Valokuva: Sami Syrjämäki

